

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczym Jana Kochanowskiego
w Kielcach (Polska)

Університет «Petre Andrei» м. Яси (Румунія)

Академічне товариство ім. М. Балудянського
м. Кошице (Словацька Республіка)

Уральский государственный экономический университет
г. Екатеринбург (Российская Федерация)

Курский государственный университет

г. Курск (Российская Федерация)

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ,
ЕКОНОМІЧНІ ТА ГУМАНІТАРНІ
ВИМІРИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
II Міжнародної науково-практичної конференції**

19-23 травня 2014 року

Частина I

Вінниця 2014

УДК 338:339.98 (477)
ББК 65.9 (4Укр)

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: Збірник наукових праць II Міжнародної науково-практичної конференції. – Вінниця: Центр підготовки навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2014. – Ч. 1. - 512с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються проблеми та шляхи досягнення конкурентоспроможності української економіки, актуальні питання менеджменту та фінансові механізми забезпечення інноваційного розвитку економіки України, проблеми облікового, аналітичного та контрольного забезпечення управління підприємством. Досліджуються сучасні тенденції та перспективи впровадження інформаційних технологій в науку, освіту та економіку; адаптивні аспекти національних товарних ринків в сучасних умовах розвитку економіки; актуальні проблеми, тенденції та перспективи розвитку готельного та туристичного бізнесу в Україні. Висвітлюються історичні, соціально-політичні та правові орієнтири євроінтеграції України, проблеми та перспективи застосування педагогічних інновацій в контексті європейської інтеграції вищої освіти

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, магістрів та студентів.

УДК 338:339.98 (477)
ББК 65.9 (4Укр)

Редакційна колегія: Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.**, к.пед.н., доц.
Відповідальний секретар – **Мартинова Л.Б.**, к.філол.н., доц.

Члени редакційної колегії:

Левицька І.В., д.е.н., проф., **Іваницька Н.Б.**, д.філол.н., проф.,
Левчук О.В., к.е.н., доц., **Хачатрян В.В.**, к.е.н., доц.,
Андрущенко Н.О., к.пед.н., доц., **Бондарчук Л.В.**, к.е.н., доц.,
Гладій І.О., к.е.н., доц., **Томчук В.В.**, к.е.н., доц.,
Коцераба Н.В., к.е.н., асист., **Кривоконь О.С.**, к.е.н., доц.,
Поліщук О.А., к.е.н., доц., **Нікітішини А.О.**, к.е.н., доц.,
Івашук О.В., к.ф.-м.н., доц., **Степова С.В.**, к.е.н., доц.,
Жарлінська Р.Г., к.е.н., доц., **Тернова А.С.**, к.т.н., доц.,
Корж Н.В., к.е.н., доц., **Чорна Н.М.**, к.і.н., доц.,
Бахновська І.Л., к.ю.н., доц., **Ковінько М.С.**, к.фіз.вих. та спорту, доц.,
Чугу С.Д., к.філол.н., доц.

Друкується за ухвалою Вченої Ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-966-629-651-4

О.М. Кудирко, к.е.н., М.М. Авдріюк Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АСПЕКТИ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	372
Л.А. Майстер Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВІДПОВІДНО ДО МСБО.....	377
Л.Ю. Патраманська Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ В УКРАЇНІ: СУТНІСТЬ, НЕОБХІДНІСТЬ ТА ЙОГО РОЛЬ.....	382
О. О. Разборська, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ДЕРЖАВНИЙ ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ЯК ФОРМА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ.....	390
О. О. Разборська, к.е.н., О. І. Щенсевич Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ ПРИ ВИКОНАННІ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ.....	394
С.А. Сегеда, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АНАЛІЗ СПОЖИВАННЯ ОСНОВНИХ ПРОДОВОЛЬЧИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ.....	398
В.В. Томчук, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ Ю.В. Томчук Вінницький національний аграрний університет СТАТИСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ОЦІНКИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ОЗНАКАМИ.....	404
Н.А. Яковина, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДОВГОСТРОКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В СИСТЕМІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.....	409

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Н.Н. Британська, О.Ю. Терентьєва Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В СИСТЕМУ СВІТОВИХ ФІНАНСІВ.....	415
--	------------

Висновки та пропозиції. Виходячи із вищевикладеного матеріалу, з метою чіткого розмежування та визначення місця в системі управління, і фінансового, і управлінського аналізу, як складових економічного аналізу, ми вважаємо, що необхідно:

- розробити проект Закону України “Про економічний аналіз в Україні” та подати його на розгляд у Верховну Раду України;
- сформувати та основі проекту згаданого закону проектів положень (стандартів) економічного аналізу та подати їх на затвердження Міністерством фінансів України;
- розробити і затвердити міністерствами та відомствами галузевих стандартів та інструктивних матеріалів щодо організації та методики проведення економічного аналізу.

Список використаних джерел:

- 1.Власюк Н.І. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – Львів: Магнолія. – 2010. – 328с.
- 2.Економічний аналіз: навчальний посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатюк та ін.; за ред. акад. НАНУ, проф.. М.Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. – 540с.
- 3.Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2004. – 365с.
- 4.Павленко А.Ф., Чумаченко М.Г. Трансформація курсу “Економічний аналіз діяльності підприємства”: Наук. доповідь. – К.: КНЕУ, 2001. – 88 с.
- 5.Управленческий учет: Учеб. пособ./ под ред. А. Д. Шеремета. – М.: ФБК ПРЕСС, 1999. – 512с.

О.М. Кудирко, к.е.н.,

М.М. Андріюк

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

АСПЕКТИ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто об’єкти, джерела та завдання аудиту ефективності трудових ресурсів. Визначено етапи та методи процесу аудиту.

Ключові слова: ефективність використання трудових ресурсів, об’єкт аудиту, продуктивність праці.

Постановка проблеми. Розвиток світових відносин зумовив деякі зміни між економікою і соціальною сферою. На зламі ХХ–ХХІ ст. вплив людського фактора на процес виробництва є головним чинником, який підвищує соціальну відповідальність у сфері бізнесу та держави. В сучасних умовах соціальна функція підприємництва стає навіть важливішою ніж економічна (одержання прибутку), що обумовлює зацікавленість в об’єктивній перевірці соціальних відносин на підприємствах.

У сучасних умовах, в більшості організацій, гостро постає питання про

пошуки внутрішніх резервів зростання прибутковості та ефективності діяльності, тому актуальними стають питання використання трудових ресурсів як найважливішого чинника виробництва і підвищення ефективності праці: підвищення продуктивності і зниження затрат на виробництво продукції, робіт та послуг, збільшення прибутку організації. Саме тому сьогодні висока затребуваність аудиту ефективності використання трудових ресурсів як цілеспрямованої і системної роботи з вирішення проблем, обумовлених неефективними методами з управління персоналом, працею і організацією в цілому.

Аналіз досліджень і публікацій. Результати дослідження спеціальної економічної літератури як зарубіжних, так і деяких вітчизняних авторів показують, що аудити ефективності трудових ресурсів приділяти значну увагу багато вчених.

Так Е.П.Шлендер визначає продуктивність праці як відношення між виробленою продукцією і витратами на виробництво цієї продукції і вважає, що аналізу продуктивності праці слід надавати першорядне значення, оскільки це головний чинник збільшення обсягів продукції, що випускається, ключовий показник інтенсифікації та ефективності виробництва, а від рівня та динаміки продуктивності залежать всі інші показники виробництва і всі трудові показники: виробництво продукції, чисельність персоналу, фонд оплати праці, рівень оплати праці. При цьому вирішальним фактором випуску продукції і зниження її собівартості є саме підвищення продуктивності праці [7]

Найбільш повно розкриває поняття ефективності використання трудових ресурсів в своїй енциклопедії А.Я. Кибанова, а саме: «ефективність використання трудових ресурсів - найважливіше економічне поняття, що характеризує результативність використання трудових ресурсів. Виражається в досягненні найбільшого ефекту при мінімальних витратах трудових ресурсів і вимірюється як відношення результату до витрат живої праці в усіх сферах діяльності»[2].

На думку вченого Ю.Г. Одегова [5], при управлінні підприємством обов'язково повинні зіставлятися витрати і результати праці, оцінюватися вклади працівників та окремих колективів у загальні результати діяльності підприємства, визначатися фактори збільшення випуску і продажу на ринку продукції, зниження витрат і підвищення результатів праці і виробництва.

Цілі статті. Метою даної статті є спроба розкрити основні аспекти аудиту ефективності використання трудових ресурсів, а саме визначити об'єкти, джерела, етапи та методику проведення аудиту.

Основний матеріал. Ефективність у широкому розумінні – це загальна результативність людської діяльності. Вона відображає співвідношення одержаного корисного результату та обсягу витрачених на це ресурсів[3]. Таким чином, ефективність праці відображає співвідношення обсягу вироблених матеріальних або нематеріальних благ та кількості затраченої на це праці. Тобто, зростання ефективності праці означає збільшення обсягу вироблених благ при тих самих або менших витратах праці.

Основними показниками, які характеризують ефективність використання трудових ресурсів є дані про чисельність персоналу різних категорій і професій, його кваліфікацію й освітній рівень, про витрати робочого часу, кількість виробленої продукції чи виконаних робіт, а також дані про рух особового складу підприємства.

Для оцінювання трудових ресурсів використовується інформація оперативної і бухгалтерської звітностей, дані табельного обліку, первинних документів, матеріали хронометражу і фотографій робочого дня, позаоблікові матеріали (протоколи виробничих нарад, документи бюро економічного аналізу тощо).

Об'єктом аудиту в трудовій сфері є трудовий колектив, персонал підприємства та його діяльність.

Джерелами для аудиторського розгляду та аналізу є [1]:

- інформація відділів праці й заробітної плати, планового відділу, бухгалтерії;
- акти ревізій, перевірок;
- документи відділу кадрів — пояснювальні записки, протоколи виробничих нарад, листи, догани, заяви і скарги працівників, а також опитування, інтерв'ю і соціологічні тести.

Виходячи з цілей аудиту можна сформулювати його основні завдання [6]:

- оцінка поточної політики і стратегії організації, включаючи положення на ринку праці, цілісність і системність поставлених цілей, розуміння їх службою управління персоналом і керівниками;

- оцінка технології управління персоналом, включаючи аналіз відбору та прийому персоналу, трудової адаптації та використання персоналу, системи навчання та професійного просування;

- забезпечення відповідності результатів управління персоналом системі зовнішніх і внутрішніх ситуаційних умов, узгодженості дій на стратегічному, лінійному і функціональних рівнях управління персоналом один одному;

- формування ефективної системи стратегічного і оперативного планування, контролю та обліку за реалізацією планів, обліку руху персоналу, проведення кадрової політики;

- оцінка показників ефективності праці, його умов, аналіз трудових ресурсів і витрат праці, чисельності та складу працівників, використання коштів на заробітну плату;

- оптимізація кадрового складу і реорганізація структури управління за допомогою впровадження більш ефективних методів і процедур, створення оптимальної організаційної середовища сприйняття змін на функціональному та адміністративному рівнях підпорядкування та функціональної взаємодії;

- оцінка роботи кадрової служби, включаючи уточнення обов'язків і відповідальності працівників, їх внеску в ефективність діяльності організації;

- розробка рекомендацій щодо змін у політиці та стратегії управління персоналом, поліпшення формування і використання кадрів.

Предметом дослідження є ефективність використання трудових ресурсів в організації.

Найчастіше замовником даного виду аудиту виступає керівництво організації, іноді потенційний інвестор. Виконавцем даного виду дослідження можуть стати як співробітники організації, так і сторонні експерти, фахівці з консалтингу, аудиторів.

Вибір виконавців має свої переваги і недоліки. Так, співробітники організації добре орієнтуються в бізнес-процесі, технологіях, системі управління конкретної організації, вони добре включені в систему комунікацій, орієнтуються в системі внутрішньої звітності компанії, зможуть спостерігати і коригувати при необхідності впровадження заходів з підвищення ефективності; зовнішні фахівці позбавлені даних переваг, але часто кількість і досвід проведення подібного виду досліджень у сторонніх експертів більше, ніж у штатних співробітників організації. До переваг при залученні зовнішніх аудиторів можна віднести: неупередженість і більш високу об'єктивність суджень, високий рівень професійної підготовки, робота в жорстких часових і бюджетних рамках.

Аудит ефективності використання трудових ресурсів має проводитися на основі законодавчо-нормативної бази державного, галузевого, організаційного рівня, а також з використанням принципів етики та незалежності.

Терміни проведення і чисельність дослідників (аудиторів) залежить від "розмірів і складності" організації та проблем, але слід зазначити, що організація - система, що розвивається, і при затягуванні дослідження, рекомендації щодо підвищення ефективності вже виявляться не ефективними, адже не відповідають реальній ситуації.

Вивчивши існуючі теоретичні підходи та рекомендації з проведення аудиту, слід виділити наступні етапи та методи для його проведення [4]. (табл.1).

Таблиця 1

Етапи і методи процесу аудиту ефективності використання трудових ресурсів підприємства

№ п/п	Етап	Зміст етапів аудиту	Найменування методів
1	Виявлення проблеми (підготовчий)	Вивчення інформації про компанію – фінансових даних, відомостей про ефективність контролю. На основі настановних інтерв'ю з керівниками підприємства уточнюються межі бізнесу, особи і підрозділи, відповідальні за бізнес-процеси, ключові функції, поточні і стратегічні цілі. Визначаються	Самообстеження; настановні і експертні інтерв'ю; аналіз документів, збір даних; формалізований опис процедур; побудова схем і моделювання

		напрями аудиторського контролю. Формуються проблеми, обираються методи перевірки, плануються процедури проведення.	бізнес-процесів і ключових функцій; функціонально-вартісний аналіз.
2.	Отримання інформації для аналізу	Планування і реалізація процедур збору даних. Аналізуються документи, проводяться настановні і експертні інтерв'ю з керівниками підрозділів і спеціалістами. Аудитори формують основу для прийняття рішення. Уточнюється зміст процедур, послідовність їх реалізації, стандарти виконання, критерії оцінки якості, функціональні і інформаційні взаємодії. Результатами є моделі бізнес-процесів компанії.	Настановні і експертні інтерв'ю; аналіз документів, збір даних; формалізований опис процедур; побудова схем і моделювання бізнес-процесів і ключових функцій; функціонально-вартісний аналіз (ФВА).
3.	Оцінка і аналіз інформації	Проведення оцінки про достатність зібраних даних для прийняття обгрунтованого рішення по проблемі дослідження. Проведення перевірки і аналізу моделей на відповідність загальноприйнятним стандартам управління. В результаті виділяються недоліки в процедурах ключових функцій управління і бізнес-процесів.	Системний і економічний аналіз; декомпозиція; порівняння; експертно-аналітичний; нормативний; моделювання, ФВА; балансовий; кореляційно-регресійний; матричний; SWOT-аналіз.
4.	Висновки і рекомендації	Формування аудиторського висновку. Аудиторський висновок включає описання стану ефективності системи управління в розрізі її елементів, напрямів діяльності по управлінню в організації, можливі шляхи вдосконалення управління.	Аналогії; порівняння; нормативний; моделювання; економічної ефективності; ФВА.

Висновки. Оцінка використання трудових ресурсів дозволяє виявити недоліки у роботі, їх причини та внутрішні резерви економії трудовитрат і підвищення ефективності використання кадрів завдяки їх раціонального розміщення, повнішого завантаження і використання відповідно з набутою професією, спеціальністю і кваліфікацією.

Підвищення ефективності використання трудових ресурсів є актуальним завданням для більшості сучасних організацій. Виходячи з цього, головним завданням, яке сьогодні доводиться вирішувати службам управління персоналом, - це продуктивність праці. Аудит ефективності використання трудових ресурсів - це діагностичне дослідження результатів управління трудовими ресурсами з метою визначення їх фактичної ефективності, внесення необхідних коригувань в процес управління і, в кінцевому підсумку, підвищення прибутковості організації.

Список використаних джерел:

1. Кирич Н. Ефективне використання трудових ресурсів як фактор стабілізації функціонування підприємств / Н.Кирич // Україна: аспекти парції. – 2011. - №3. – С.39-42.
2. Кібанова А.Я. Управління персоналом / А.Я. Кібанова. - К.: Кондор, 2010. – 224 с.
3. Кравченко М.А. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві / М.А. Кравченко // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - №2. – С.54-59.
4. Мельник Т.Г. Ефективність праці: методи вимірювання продуктивності праці та її оплати / Т.Г. Мельник // Теоретичні та прикладні питання економіки: Збірник наукових праць. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”. – 2011. – Вип.7. – С.291-296.
5. Одегов Ю.Г. Аудит і контролінг персоналу / Ю.Г. Одегов, Т.В. Ніконова - М.: Альфа-Пресс, 2012 – 293 с.
6. Осовська Г.В. Управління трудовими ресурсами / Г.В.Осовська, О.В.Крушельницька - К.: Кондор, 2010. – 224 с.
7. Шеремет А.Д. Аудит / А.Д. Шеремет, В.П. Суїц - М.: ИНФРА-М, 2010. - 448 с.

Л.А. Майстер
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВІДПОВІДНО ДО МСБО

Досліджено питання державного регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Охарактеризовано-структуру балансу як основної форми фінансової звітності підприємств. Проаналізовано зміни у чинному законодавстві щодо складання балансу підприємств з метою наближення обліку до міжнародних стандартів фінансової звітності.

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ,
ЕКОНОМІЧНІ ТА ГУМАНІТАРНІ
ВИМІРИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
II Міжнародної науково-практичної конференції**

19-23 травня 2014 року

Частина I

Підп. до друку 15.05.2014 р. Формат 60x84/16. Папір нисьм.
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 29,76 .
Обл.-вид. арк. 32,41 Тираж 84. Зам. № 221

Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25